

Megjelenik hetenkint háromszor u. m.
kedden, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési díj:

Egész évre	12 frt. o. é.
Félévre	6 " " "
Évnyegyedre	3 " " "
Egy hóra	1 " " "

Szerkesztői szállás:

belső s²énutca 131. szám.

Kiadó hivatal:

középutca Stein J. könyvkereskedése.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI LAP.

Hirdetési díj:

öt hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr.
2-szor 6 kr. 3-szor 5 kr. s minden hirdetés
után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek:

Bécsben: Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22.)
Haasensteint és Voglertnél (Neuer-
Markt 11 szám.)
Pestben: Zeisler M. (Király utca 60 sz.)

Nyitottéri cikkek

sora után 20 kr. előleg beküldése mellett
a szerkesztőséghez csimzendők.
Előfizetés a hirdetés a kiadó-hivatalnál
kezelteftik.

Előfizetési felhívás

„K. KÖZLÖNY”

1869. II-dik félévi folyamára.

Egy évre 12 forint o. ért.

Félévre 6 " " "

Évnyegyedre 3 " " "

Egy hóra 1 " " "

Az előfizetési pénzek kiadó Stein Jánoshoz (bel-középutca Stein könyvkereskedése) küldendők, hol a pontos szétküldésről gondoskodva van.

Az előfizetési összegek beküldésénél **postai utalványt** kérünk használni, mely **jutányosabb** és kevesebb fáradsággal jár a pecsét alatti küldésnél; így például: 3 frtért 18 krt kell fizetni a feladásnál és 3 krt itt az átvevésnél, holott a **postai utalványra 1 darab 10 kros bélyeg ráragasztásával minden ki van fizetve.**

Stein János,
a „K. Közlöny” kiadója.

A hadügyi költségvetés.

(S.) Pénzügyi dolgokban rendesen megszűnik minden kedélyesség, s bármennyire gyakorlati Franklin emlékeztetés szavai: hogy „adót fizetni és meghalni mindennél kell”, s bármily igaz a hős Savoyai Eugen amaz ismeretes mondata is: mikép „a hadviseléshez három dolog kívántatik: pénz, pénz és ismét pénz; mi bizony jól megnézzük: hogy mit és kinek fizetünk.

Mielőtt meghalnánk — a mire körülbelül szép csendesen mindnyájunk számot tartatunk — élni kívánunk azon alkotmányos jogunkkal, hogy jól megfontolhassuk, mire és mennyit kérnek tőlünk.

Oly korszakban, midőn egész Európa fegyverben áll, s nekünk a csak imént megfijadott államnak szintén tetemes haderőt kell fenntartatunk, hogy hazánk területének integritását, alkotmányunkat, önállóságunkat, szabadságunkat, szóval mindent, minek önzértes nemzet előtt becsé van, kellőleg biztosítva láthassuk; szükségképpen következik: hogy hadi költségvetésünknek is tetemesnek kell lenni.

Nem vagyunk mi az egyedüli állam, melyet az államadósság rendkívüli terhe nyom. Mit az eddig rendezett pénzügygyel birt Poroszországnak a terjeszkedési vágy, az észak-amerikai szövetséges államoknak az unio fenntartásáért folyt belháboru szerzett, azt nekünk a bécsi kormány saját népei és más országok szabadsága ellen irányzott folytonos abszolút törekvései hozták meg.

Nincs állam Európában, melyet aránytalan nagy hadiköltségvetés és államadósság terhe ne nyomna; de alig hiszszük, hogy valahol oly kedvezőtlen arányban állana e két fő államteher azon összegekkel szemben, melyek a belkormányzatra, különösen a hasznos országos beruházásokra szükségességek, mint éppen Magyarországon.

Ezért vált kiváló feladatává a jelenleg kizárólag deák-párti képviselőkkel álló magyar delegationnak mindent elkövetni, hogy a hadi budget magas tételei lehetőleg leszállíttassanak.

Delegatióunk fel is ismerte ebbeli kötelességét, nagy buzgalommal dolgozik, vizsgálja a közös hadügyminiszter előterjesztéseit, mint hirlik, nagymérvű törlésekre készül, s e felett megtakarításra célzó több üdvös javítást is akar ajánlatba hozni.

De vajjon képes lesz-e az akadályokkal megbirkózni, fog-e a kutatási, vizsgálati buzgalomnak megfelelő erélyvel és kitartással rendelkezni akkor: midőn a birodalmi tanács delegatiója már engedett, már meghajolt a kűháboru és belviszály azon veres momusának, melyet a közös külügyminiszter épp oly hévvel tolt előtérbe, mint a múlt évben, az általános hadkötelezettségi rendszer megállapításakor.

Az élelmicikkek árának felszökkenéséből eredt hiányt pótolni szükséges, mert a hadserget élelmezni kell, az bizonyos. Az sem szenved kétséget, hogy a közös hadsereg alsóbb tisztei, a századostól kezdve felé, gyöngén

vannak díjazva, elannyira, hogy egy ilyen tiszt alig élhet, nemhogy magát a szükséges katonai tudományokban kiképezhetné, már pedig mai napság a hadi tudományokban műveletlen hadserget a kisebb számú sereg is megveri.

Ámde abból, hogy a hadnagy igen kevésse van díjazva, nem következik, hogy az ezidőszert legalább nem igen rosszul fizetett őrnagy évdíját is föl kelljen emelni.

Ha a közös hadügyminiszter minden évben emeli a budgetet — a jövő évre éppen nyolczadfél millióval kér többet, mint a jelen évre — akkor a magyar pénzügyminiszter általános meglepedéssel fogadott beszédében kilátásba helyezett azon öröndetes tény, hogy nem lesz deficitünk, aligha füst és hamuvá nem változik.

Avagy tán éppen a magyar fináncziák megnyugtató állapotára speculál Kuhn hadügyér. Lehetlen, hisz Lajthán tul nem megvetendő deficitet prognosztikál az ottani országos pénzügyminiszter.

Mi bizton reméljük, hogy a magyar delegatio szilárdul megmaradand a hadi költségvetés apasztási szándoka mellett, a mi végre az osztrák delegatiót is hasonló hazafiságra buzdítandja, sőt igyekezni fog minél több célszerű javítást keresztül vinni.

Egyébiránt az országos szükségleteink és a nevezett két államteher közti egyensúly helyreállítása csak is a hadi szervezetben mielőbb létesítendő mélyreható, gyökeres és nagyobb szabású rendszerváltoztatástól várható.

Bécs, július 23. 1869.

Azon néhány napot, melyek a delegatióknak ő Felsége a király által történt ünnepélyes fogadtatása óta lefolytak — miként utóbbi levelemben jellem — többnyire csak magán értekezletek és előtanácskozások foglaltak el.

A rendes osztály-ülések csak legközelebb kezdtek meg, s azon ernyedetlen munkásság mellett, melyet a delegatiók kifejtének, annyira baladtak már, hogy ha végleges eredményt még nem tudatnak, is, néhány nevezetesebb momentum kiemelését érdekesnek tartom.

A figyelem eddig különösen a had- és külügyi budgetre irányul.

Utóbbira nézve a praeliminált összegek e pillanatig mind megszavazattak, azért: mert a külügyminiszterium költségvetésében szorososan a delegatiók által tavaly tett törlésekre tartotta magát, és nem követel nagyobb összegeket a múlt évben jóváhagyottaknál.

Az eddigi jelenségek után alig szenved kétséget, mikép a még eddig nem tárgyalat tételek is megszavaztatnak, sőt hogy az összes budget a tavalyihoz képest még szaporítottatni is fog 28,000 forinttal.

E szaporodást a rendkívüli költség okozza, melyet a magyar-osztrák birodalom zászlóinak s új czimerrrel ellátandó pecségeinek megváltoztatása igényel.

A czimer meghatározása nem tartozik a delegatióra, hanem a korona hatáskörébe, amaz mindamelllett követelendi, hogy a czimer, a törvényes dualistikus alap értelmében, megváltoztattassék, mely jogos óhajta bizonyára teljesedésbe is menend.

A hadügyminiszterium költségvetésében a leghevesebb vitát a „nyugdíjak” rovata idézte elő.

Az e célra követelt összeg az általánvéve „szörnyű” nagynak találtatott, annyival inkább, mert azt hirtelre, hogy a nyugdíjazandók száma a tavalyihoz képest tetemesen csökkent.

Különösen szemet szűrt, miszerint a nyugdíjazandó tisztek száma csaknem éppoly nagy, mint a tetteleges szolgálatban levőké, sőt a nyugdíjas törzstiszteké még nagyobb, mint a hadseregben valósággal szolgálóké.

És ez csakugyan jellemző is.

Curiosum gyanánt idézem a következő számokat:

Tettleg működik 176 tábornok, nyugdíjban áll 339! Ezredes van a hadseregben 271, a nyugdíjasok jegyzékében 403! Activ alezredes 302, nyugdíjas 411! Őrnagy a hadseregben 616, nyugdíjban élve 1410!

Ezen szám arány, vagy helyesebben aránytalanságnál fogva szükségessé válik találtatott felbontni a közös hadügyminiszteriumot, hogy az illető honvédelmi miniszteriumok után mindkét országgyűlés elé terjeszzen törvényjavaslatot, amely nyugdíjak aránya, és az előléptetések iránt rendelkezék.

A hadügyi budget albizottságának tegnapi ülésében azon általános tetszéssel kísért és elfogadott indítvány tétetett, miszerint a delegatio sürgetse, hogy a Ludoviceum minél előbb eredeti rendeltetésének adassék át.

Ugyancsak a tegnapi ülésben szóba jöttek a hadi budget fölötti lap-tudósítások is.

A bizottság egyik tagja azt javasla, mikép a szerkesztőségeknek objektív közlemények küldessenek a tanácskozmányok folyamáról, vagy az illető referensek értekezéseinek a történetéről, azonban a bizottság — úgy látszik — mintha idegenkednék a nyilvánosságtól, mert a főbbi indítvány nagyot bukott, sőt — miként hallám — delegatusaink még szigorú hallgatagságot is fogadnak.

Éber Nándor, a hadügyi budget albizottságának előadója, páratlan szorgalommal dolgozik azon érdekes kérdések szerkesztésével, melyek az eddigi tanácskozások alatt fölmerültek, és legközelebb — kellő felvilágosítás nyerés végett — a közös hadügyminiszter elé fognak terjesztetni.

Egy-két hang a nevelésügy érdekében.

M.-Bánd, jul. 16. 1869.

Mi az, minek az emberiség oly régóta s oly szakadatlanul izleti áldásteljes gyümölcseit, s miről mégis, aránylag véve, oly kevesen gondolkodnak? A nevelés ügyének véghetetlen elágazott, számtalan éven át, sok vész és vihar között fejlődött termékeny élőfaja az, honnan az emberiség számára eddigelé annyi elszámálhatatlan áldás, annyi kimondhatatlan jó, szép és hasznos dolog eredt... A nevelés az, melynek jelenleg is annyian élvezzük szüntelen termő, elfogyhatlan izletes gyümölcseit, miért is mint ilyen nagymérvben közhasznu dologról, méltó, hogy minél többen s minél gyakrabban elmélkedjünk; méltó, hogy az erre vonatkozó, itt ott történetű mozzanatok, a közügyek haladását érdekel kisértő t. közönséggel is tudassuk időnként.

Az alkalom ugy hozza magával, hogy egy-két szót én is szóljak a nevelésügy érdekében. Kétszeresen öröndek ez alkalomnak; egyrészt azért, hogy ezt, az érintett ügynek községünkben történt némi dicséretes megindulása idézé elé; másrészt pedig azért, hogy ezen ügy kezdetleges megindulása reményt nyújt, annak ezután következtő tökéletesebb előhaladása iránt.

Dicséretet és elismerést érdemel azon község, hol, a szükséghez mérve, több iskola van. Dicséretet és elismerést érdemelnek kiválólag azon tiszt egyének, kik az ilyen üdvös, közhasznu intézet megalakulhatása érdekében legtübbet s legbuzgóbban fáradoznak; kik annyira szívőkön bódózzak a szent ügyet, hogy eziránti buzgósságukat semmi előítélet, semmi rosszakarat akadályá által nem engedik megtöretni.

Községünkben az eddig is létezett két felekezeti iskolán kívül — egy közlebből alakult köziskola is létezik. Ezen iskola a múlt 1868 dik év decz. 7-kén nyitott meg. A szorgidő, szünidők megadása, a tantárgyak tanítása s szentesített törvények szerint foly. A tanköteles gyermekek száma az elmúlt iskolai évben 65 volt, ebből a télen 60 járt fel iskolába. A kikelet megérkezéssel azonban a nagyobbak a szülők által a gazdaság körül felhasználtatván, időnként ugy elmaradtak, hogy csak 27 részesült az egész évi iskolai oktatásban; e 27 folyó év és folyó hó 4-kén állították közvizsgálatra. Igen szép dolog, egy kis gyermekekből álló, jó oktatásban s jó fegyelmezésben részesült gyermek sereg feleleteit végig hallgatni. A közvizsgára állított gyermekcsereg apró, 6—7 éves gyermekekből állott. Feleleteiket végig hallgatva, azt lehet mondani, hogy valamennyien értelmesen, tisztán, folyékonyan és hangosan adták elő a tanított tantárgyakat; írásban dicséretes előhaladást tettek; hibátlanul és szépen énekeltek, s az egész közvizsga alatt dicséretesen viselték magukat.

Vajha e szép, hasznos a szülői kebelt felmelegető dolgokon azon szülők is felbuzdulának, kik az elmúlt iskolai évben csak hébe-korba jártatták gyermekeiket iskolába, s ezután pontosabban jártatnák fel őket oda. Így más hasonló alkalommal több szüle öröndhetné gyermekeinek erkölcsi és ismeretekbeni előhaladásán.

Adja Isten, hogy ez jövőben a nevelésügy, a társadalom s a község javára ugy történjék!!!

B. J. népiskola tanító.

Hoffmann Pál beszéde

a képviselőház június 30 ki üléséből.

Tisztelt ház! Midőn a folyamatban levő discussióban szót emelek, mindenekelőtt constatalni kívánom azon kétágbevonhatlan tényt, hogy az előttünk fekvő törvényjavaslat tárgya semmi öz-

szefüggésben sem áll az 1867-ki XII. tcz. által rendezett közügyi törvényekkel. Szükségesnek látom pedig ezt constatalni azért, mivel ebből azon szintoly kétségtelen tényt vonhatom ki, hogy a tjavaslat nem lehet e házban pártkérdés, nem lehet pedig azért, mivel a t. ház amaz (bal) oldalnak elvei, a menyiben mindedig kifejtve lettek, csak is a közös ügyek mikénti rendezésére vonatkoznak. Ebből következik, hogy a tisztelt ház azon oldala e pillanatban pártelvek hiányában van, legalább oly pártelvek hiányában, melyek már a tárgyalás előtt fennforogtak volna, és hogy azon elvek, melyek ezen discussio alkalmával felhagyatnak, nem az ő specialis pártelveinek kifolyása, hanem egészen új pártalakulás signaturája, mely az előbbi elvekkel semmi összeköttetésben nincs.

Megvallom — tisztelt ház — én örömmel vártam e pillanat bekövetkeztét, örömmel vártam pedig azért, mert azt hittem, hogy a reform munkájának megindulása meg fogja szüntetni azon meddő pártállást és pártalakulást, melynek e ház színhelye. Azon keret, mely a tisztelt ház amaz oldalának elveit magában foglalja, ugyanis oly szűk, hogy a folyamatba jövő reform munkája okvetlenül ketté fogja hasítani és egy oly pártalakulatot fog előidézni, melynek mielőbb bekövetkeztét nemcsak a t. háznak tárgyalásaira nézve, hanem az egész hazának érdekében óhajtanunk kell.

Ezen reményem — t. ház — nem teljesült. Ezen ház a folyamatban levő tárgyalásnál is ugyanazon két pártra oszlik, melyet más kérdésekben láttunk e házban.

Azt hiszem, ez alkalommal történtek még egyszer — óhajtanám, hogy utolszor; — tette a szokott párt disciplina, tette a magát alávetni tudó önfeláldozás; de komolyan meg vagyok győződve, a mint ily tárgyak fognak ismételődni, a mint reformkérdések foganatba jönnek, előbb utóbb beálland azon eredmény, melyet előbb jeleztem.

Nekem, mint a szönyegen levő tárgy iránt nyilatkozóknak megfontolandó, vajjon melyikébe álljak a szönyegen levő tárgy felett nyilvánított véleményeknek, vagy más szóval: ki kell jelentenem, mit tartok a szönyegen levő tárgyra nézve, t. i. a bírói hatalam rendezésére nézve irányadó-nak? Tisztelt ház! Röviden fogom a magam álláspontját jelezni, a vita előhaladott állását tekintve véve. Nézetem szerint az igazságszolgáltatás rendezésére nézve irányadó csak maga az igazságszolgáltatás érdeke lehet; ezen tért foglalom én el, és ugy hiszem, hogy ez oly tér, melyre akárki — pártkülönbség nélkül — ráállhat. A kérdés azonban nehezebb és bonyolult azon további második kérdés által, mit igényel az igazságszolgáltatás érdeke? És itt válnak el egymástól; itt válik a ház kétfelé. Mig mi t. i. szigoruan megmaradunk az igazság ügyének sajátos érdeke mellett, addig a t. ház tulós oldala az igazság ügyének kérdésébe a megye kérdését bonyolítja; abban különböztünk egymástól, hogy mig mi az igazságügyet ugy akarjuk rendezni, a mint azt annak és egyedül annak érdeke magával hozza: a háznak másik oldala nem áll itt, hanem összebonyolítani kívánja azt más heterogen tárggyal, t. i. a megyei önkormányzat kérdésével. Nézetem szerint nem is áll a kérdés ugy, mint a tulós oldalon állítani kívánják, azaz ugy: vajjon mi jobb, vajjon a kinevezési vagy a választási rendszer-e? Ezen kérdésnek nem ez a veleje; ezen kérdésnek veleje a körül összpontosul, vajjon az igazságügyet a maga érdekének avagy más érdekeknek szempontjából kellene megoldani? Én, t. ház! nyiltan kijelentem, hogy csak az igazságügynek magában érdeket tartom szem előtt.

Igaz, hogy az igazságszolgáltatásnak nagy része jelenleg századok óta a megyei önkormányzat némi lényeges alkatrészt képezi; elismerem tehát, hogy a menyiben annak más rendezés adandó, a megyére tekintettel kell lenni. Ámde ezen tekintet, mely az igazságügynek elválasztásánál a megyére teendő, nem a megyei ügyek érdekének tekintetbevétele, hanem tekintetbevétele magának az igazságügy érdekének.

Egyébiránt, t. ház! egész készséggel helyeslem mindazon nyilatkozatokat és állításokat, melyek a választási rendszer védelmére a tulós oldalról felhoztak, s teljes készséggel elismerem, hogy lehetnek kinevezett bírák is rosszak; mert azért, hogy valamely szakértő és becsületes férfi bíró választatik, bizonyára nem lesz rossz bíróvá; s megfordítva, ha tudatlan vagy lelketlen egyén nevezetik ki bíróvá, a nevezés nem teendi azt jóvá. A kérdés egyébiránt nem is abban áll, hogy elvontan véve a választás vagy a kinevezés érdeme-e előbbséget. E kérdést nem abstracte, hanem coneret viszonyokra alkalmazva kell feltenni. A kérdés tehát az: vajjon jelen viszonyaink kö-

zött, a haza jelen állapotában, melyik érdemel a kettő között elsőbbséget, és így nem abstract, hanem konkrét szempontból, a viszonyok kellő méltánylásaival kell a kérdést megoldani.

T. ház! Ha így állítjuk a kérdést, a mint állítani kell is, hogy tekintve a hazánk állapotán tett tapasztalatot, a bíróválasztás jobb-e reánk nézve, vagy a kinevezés: úgy a felett könnyű és kétségtelen, t. i. azon eredmény az, hogy a tapasztalás a választás ellen bizonyít.

A t. háznak másik oldalán beismerték és pedig még csaknem nagyobb mérvben, mint a ház ezen oldalán, hogy jelenleg a megye által vitt igazságszolgáltatás a lehető legrosszabbak közé tartozik. (Ellenmondás a baloldalon.) A tapasztalás nálunk is a választási rendszer ellen bizonyít; legyen bár a választási rendszer önmagában véve a legjobb, nálunk az még sem czél szerű, eredménye nem az, minél lenni kellene, hanem felette rossz.

Az mondatik a t. ház másik oldalán, hogy ne a jelen megyét nézzük, hanem a majd létesítendő jövő megyét; majd akkor lesz az igazságszolgáltatás is.

Bocsnatott kérek, de ezen hallatlan hivatkozást a tapasztalásra alig vagyok képes felfogni. Tudtommal a tapasztalás a multnak vagy legfőbb a jelennek lehet eredménye; ellenben a jövőre hivatkozás lehet minden, csak nem a tapasztalás szózatának felkötése. Az az állítólág leendő új megyei szervezés lehet hogy jónak bizonyuland, de lehet az ellenkező is; jelenleg mindenesetre még kétséges quantitas az, és arra hivatkozva a valóban létező és létező megyén tett rossz tapasztalatot megcáfolni nem lehet. Hogy lehetne, mondom: azon valóságos tapasztalással szemben, hogy a választási rendszer mellett az igazságszolgáltatás nálunk oly mélyre süllyedt alá, egyszerű hivatkozással a jobb jövőre a tapasztalat tanuságát paralyzálni?

T. ház! Csak még egy szót ez irányban.

Én többször tettem föl magamban azon kérdést, honnan ered a ház tulsó oldalán azon tulzott meggyeszeret, melyet minden alkalommal tapasztalhatni, és másrésztől kérdem magamban, mi annak oka, hogy mások meg köztülünk, felette számosan, a külföld pedig egyetértéssel elítéli ezen intézményt. (Nyáry Pál közbeszól: Nem igaz!) Én megmondom, mi eredményre jutottam e kérdésre nézve. (Halljuk!) A megye, t. ház, tulajdonképpen kettős lény, mely ahhoz képest, a mint egyik vagy másik oldalról nézik, meglepő rokonszenvet vagy erős ellenszenvet kelt maga ellen.

Azok, a kik a megye iránt oly nagy sympathiával viseltetnek, tekintik a megyét nem mint megyét, hanem mint az országnak surrogatúráját; tekintik a megye azon funkciót, melyek által a hazát akkor szolgálta, midőn a magyar állam eszméjét és az ahhoz való ragaszkodást csak pusztán a megyék ápolták és tartották fenn a nemzet kebelében; kik tehát a megyét tisztelik, kik tehát a megyét bámulják, — azért tisztelik, azért bámulják; kik pedig a megyét nemcsak nem tisztelik, hanem ellenkezőleg mielőbb készek azt eltávolítani, azok azt tekintik, hogy a megye mint helyhatóság, hivatásának soha nem felelt meg, s azért ha külföldi jön körünkbe, ez nem tudja megfogni, hogy miért ragaszkodnak sokan annyira a megyéhez, azon megyéhez, mely semmit sem tett abból, mit mint helyhatóságnak tennie kellett volna.

T. ház! Azon kérdés támad tehát, vajjon van-e jelenleg szükségünk ezen surrogatúrára, midőn ugyanazon magyar állam eszméje, melynek ezeltől ők voltak egyedüli terjesztői, most már tökéletesen biztosítva és létesítve van. Nincs-e itt ezen képviselőház, nem mind a nép választottjai foglalják-e el annak székeit, nem azon férfiak kezében van-e a kormány rudja, kiket oda-e ház többségének bízalma emelt. Van-e szükség ezen

surrogatúrára, midőn az eredeti, a magyar állam létezik? Valóban ez most épen oly anachronismusnak tűnik fel előttem, mint midőn valaki jelenleg, ha vasút és gőzhajó áll rendelkezésére, régi kocsiján akarna döcögni. Ez, t. ház! bizony furcsa különcködés volna, s ép oly különcködés lenne visszaütasítani a magyar államot a megye kedvéért, mely ugyan annak idején az állam érdekében jó szolgálatot tett, de mindig csak eszköz volt a célra.

Mi volna az, ha most, midőn a cél, a magyar állam életetett, ez épen a megyék által ismét tönkre tétetnék? azt bővebben fejtegetni nem akarom. A t. ház másik oldala kettős félelemmel viseltetik a magyar állam irányában; félnek tőle és féltik is azt. Félnék a magyar államtól, mert azt hiszik, hogy a szabadságot veszélyezteti, s mert azt hiszik, hogy az absolutismus s centralisatio útjára juttatja és féltik másrészt a külső hatalomtól, és hogy nem lesz elég erős a külföld befolyása alól magát kivonni, a külföld befolyása ellen megvédeni. A mi az első illeti, megvallom, nem bírom felfogni, hogy nálunk valakinek oka legyen a centralisatiótól félni.

(Folytatjuk.)

Kérdések *)

a földadóreform tárgyában.

(Folytatás.)

1. Mi módon lehetne a földadó arányos felosztása, a lehető legrövidebb idő alatt és a lehető legkisebb költséggel elérhető? t. i. vagy a mostani adómunkálatok alapján teljesítendő általános revisio által, vagy pedig egészen új katasteri rendszer alkalmazásával.

2. Ha a mostani kataster általános revisioja mutakozónak kívánatosnak, tehát a katasteri tiszta jövedelem tartatnék meg az adókievetés alapján, akkor ennek eszközölésére két mód kínálkoznék, t. i. a föld tiszta jövedelmének olyszzerű megállapítása, mely a mostani körülmények között szokásos és közönséges gazdálkodás mellett, például az utóbbi 10 évek termelési adatai szerint átlagban eleretett, vagy pedig a katasteri alapnak a föld 10 évi adásvételei és bérleti adatainak átlaga szerint való kiigazítása.

A kiigazítás ezen két rendszerét közgazdasági szempontból tekintve, melyik ajánlatosabb, helyesebb és megnyugtatóbb a földadó arányosabb és igazságosabb megállapítására; a közönséges gazdálkodás mellett elérhető szokásos tiszta jövedelmi alap-e? vagy pedig a mostani kataster tiszta jövedelmének az adásvételei és bérleti adatokból kifejtett tényleges forgalmi érték átlaga szerinti kiigazítása?

3. Ha a közönséges gazdálkodás mellett elérni szokott átlagos tiszta jövedelme a földnek látszanék adóalapul alkalmazatosabbnak, helyesebb és elfogadható-e a fentebbi célzának elérésére nézve a következő elvek:

a) hogy az országban előforduló tényleges gazdálkodásnak vetés forgásai híven vétessenek fel;

b) hogy a gazdálkodási rendszernek megfelelő tetteles és átlagos termésmennyiségei alkalmaztassanak;

c) hogy az alkalmazandó gabna és egyéb terményárak 1858—1867 terjedő évtized, vidékenként kibuzatalandó átlagán alapuljanak;

*) Mindazok, kik a nagy fontosságu földadó iránt érdekeltséggel viseltetnek és a kitűzött kérdések megfajtéséhez járulni kívánának pontosított tárgyalat véleményeiket „földadóbeli szakbizottmányi ügyben” felirattal, bérmentetlennül, f. év augusztus hó 15-ig Pestre küldjék be „Korizmicus László” urnak a magyar földhitelintézetben” czim alatt.

A szerk.

d) hogy a mivelési költségek fedezésére alkalmazandó levonási százalék szintén a nevezett időszaknak gazdálkodási életéből merítenessék, és hogy kivételes esetekben, hogy a talajnak hasznosíthatása csak nagyobb szerű beruházások által vált lehetségessé, minők például sok költségbe kerülő csatornázások, töltésezesek, erdőknél telepítések, itt fauszató és szilipépítések stb., ezek fentartásának fejében a rendes körülményeknek megfelelő levonási százalékok kellő bővítést nyerhessenek?

Ellenkező esetben mily elvek lennének követendőek a tiszta jövedelem megállapításánál?

4. Czél szerűnek és szükségesnek tartatik-e, hogy a földadó alapnak a fentebbi módon teljesítendő kiigazítása tekintetéből minden egyes községi becslés alá vétessék? vagy nem volna e elegendő, hogy e czélra nézve a kiigazítás alá kerülő földadóalap mindenekelőtt megyénként és pedig a községek földje, népessége, kereskedelmi és éghajlati viszonyaiban kifejezett homogeneitása szerint csoportosították, hogy továbbá a csoportok mindegyikében a tiszta jövedelem tényezői az előrebocsátott elvek szerint a szokásos és tényleges termései eredmények, gabnaárak s kiadások alapján csak egy községi igazittatásnak ki, és hogy ezen igazítás eredményei az illető csoportok többi községre is arányosítás útján alkalmaztassanak?

(Folytatása és vége következik.)

F. kérdések. *)

melyek vonatkoznak az állam dohány-egyedárúsága eltörlése esetében, az államháztartás bevételeiben pótlást hézag különböző dohányadók-nemek által pótlása, biztosítása, ellenőrzése és beszerzése, és arra, hogy ezek közül, melyik adó nem és a kereszttulvitel mily módosítai mellett, volna alkalmas ezen czélra megfelelői.

1. A dohány általában véve oly czikk-e, a mely a magyar korona országaiban adó tárgya lehet?

2. Ha az állam a dohányfogyasztásra vetett adót nélkülözhetné, ez esetben a dohány-monopolium megszüntetésével tulajdonképpen kik nyernének? a dohánytermelők-e? vagy a kereskedők? vagy a gyárosok? vagy pedig a fogyasztók? vagy mindannyian? s azon osztály, mely tulajdonképpen nyerne, igényelheti-e az állam részéről azon kedvezést, hogy az ő érdekében a dohányadóból beszívárgó jövedelméről lemondjon?

3. Azon esetben, ha jövőre a dohány a magyar korona országaiban adó alá nem vétetnék, az államjövödelmekben ezáltal támadó hiány miképpen lenne fedezendő?

4. Az egyedárúság mellőzésével micsoda elvek szerint lehetne oly dohányadót behozni, mely biztosítaná az államnak évi rendes, és eddig folytonosan és rendszeresen emelkedő ezen jövedelmét?

5. A termelési adó behozatalával minő mérv szerint lenne a dohányadó ezen neme kiszabandó? és beszedendő? hogy a terhek igazságos és egyenlő felosztásának elve lehetőleg érvényre jusson?

6. Mily magas lehet holdankint a termelési adó, hogy az a dohánytermelést ne gátolja? s a mellett jövedelmező és beszedhető legyen?

7. A földadó ezen új nemét dohányja eladásánál képes leendő a termelő az előálló szabad verseny mellett áthárítani a vevőkre?

8. A dohány-földadó folytán a külföldre szállító termelő lefizetett adóját mily módozat mellett téríthetné vissza az állam által?

*) A feleleteket irásban a dohányjövödelmi szakbizottság elnökének Wodianer Albert urnak — Pest Deakter 1. szám bérmentetlennül, a „dohány-jövödelmi szakbizottság ügyében” felirattal ellátva — kell 1869. aug. 15-ig beküldeni.

A szerk.

9. Ha az állam dohányjövödelmi bevétele a termésmennyiség mázsánkénti megadóztatása útján czélzatnék biztosítani, mily intézkedéseket vonna ez szükségképen maga után?

10. Mily közvegek lennének megbízandók a termelési adónak:

- kiszabásával,
- beszedésével,
- nyilvántartásával,
- ellenőrzésével?

11. Mily intézkedések lennének teendőek a kincstár biztosítására, s mily büntetések lennének szabandók ezen adó kezelésével megbízott azon közvegekre, kik a törvényesen rájuk ruházott kötelezettségeknek tökéletesen meg nem felelnek? vagy azokkal ellenkezőleg cselekednek?

12. Mily elvek szerint lenne a gyártási adó kiszabandó?

13. Mily biztosíték lenne az államnak nyújtandó a termelési és gyártási adó beszedése iránt?

14. Mikép kellene a belföldön termelt dohánnyal felett örködni? s azt nyilvántartani? hogy az avval való dugárúság csempészkedés gátoltassék? és biztosíttassék, hogy csak jogosított adót fizető gyárosoknak adassék el?

15. A kiállítási költségekben tehet-e a magánipar jelentékenyebb megtakarításokat, a nélkül, hogy a magyar dohánylevelek bevásárlási árát lejjebb szállítaná.

16. A magán gyárosok oly gyártmányok előállításánál, melyek a m. k. dohány-kezelőség által készítettékhez jóságra nézve hasonlók, nélkülözhetik-e a külföldi nyers anyagot?

17. Képesek-e ezen külföldi nyers anyagot jutányosabban megszerezni?

18. Magán-iparnál óvatossági szempontból minő rendszabályok lennének alkalmazandók egészes gyártmányok készítésének biztosítására? s annak meggátolására, hogy azokba ártalmas és pótananyagok ne keveressenek?

19. Képes leendő a magán iparos gyártmányait, melyek a kezelőségi készítményekhez minőségére nézve egyenlők, a jelen áraknál olcsóbban adni, ha és miután a kincstárnak fogyasztási illetéke a termelési, gyártási és eladási adó és vámilleték útján megtérítendő lenne?

20. A felügyeleti intézkedéseknek milyeneknek kellene lenniük, hogy a titkos gyártás felfedeztessék és elnyomassék?

21. Föltéve, hogy a dohánygyártás és eladás szabad leendő, mily adó lenne az árusokra vetendő?

22. Mily ellenőrzési intézkedések lennének szükségesek a gyártási és eladási adó beszedésének teljes biztosítására s a csempészkedések meggátolására?

23. A dohányjövödelmi jövedelme pótlásul személyes dohányzási osztályadó is hozott javaslatba. A fogyasztási czikknek okszerű megadóztatásának a mennyiség és minőség szolgálatán alapul, kérdés támad: mily mérleg szerint lenne oly dohányzási adó kiszabandó, hogy a fogyasztóknak igazságos és egyenlő megadóztatása elérassék?

24. Ezen adófizetésre kik lennének kötelezendők, csak a dohányzók, vagy a burnótólók és bagozók is; csak férfiak vagy nők is; csak belföldiek vagy utazó külföldiek is?

25. Mily intézkedések lennének teendőek ezen adó nem behozatalánál, hogy

a) az adókötölezettek kideríttessenek s nyilvántartassanak,

b) az adó titleg beszedessék, és

c) a kincstár biztosítására hatályos ellenőrzés eszközöltessék?

26. Ha jövőben a dohányjövödelmi jelen jövedelmének egy része vámilletékek által lenne fedezendő, mily módon lenne azon biztosíték elérendő,

TÁRCZA.

Az órákról.

I.

Ugyan mit csinálnánk óra nélkül? Van-e szándékabb állapot, mint az oly emberé, kit rossz úton, például a pusztán lep meg az éjszaka, s oly óra van zsebében, mely delután óta áll és nincs közeli torony, mely az órát elverné? A nap már régóta lehaladt a láthatáron, s minden lépés, melyet a lovak s östétben, porban, avagy sárban előre döcögnek, egy-egy hosszú órát látszik igénybe venni. Szokott hangulatban, nyugodtan összeszedné magát a képes lenne kiszámítani, hányra járhat az óra. De ő türelmetlenül várja, hogy a vasúttalossárra érve, a vonattal tovább utazhassék; fontos ügyben találkozást ígért valakinek, avagy épen választó gyűlésben akar részt venni, s ott maga idejében lemennydörögni az ellenpártot, jól betanult beszédével. Ily körülmények közt valóban nem képes az ember számítani, tervelni. Lehet, hogy legfőbb 5, vagy 6 óra, de bárkivel találkoznék elhinné, ha ez azt mondaná, hogy 8, vagy 9 az óra. Minden adat és támpont összezavarodik; az ember nyugtalan, izgatott, s ha végre czélt ér, látja, hogy rendszeren ok nélkül kinozta magát.

Amde fölösleges kérdés, mit tennék óra nél-

kül. Van óránk s ezt polgárisodásunk egyik kútforrásának nevezhetjük. Saját éntünk egy részét képezi az. Kiváncsainkkal és szükségleteinkkel oly annyira bensőleg egybefügg, s annyira szabályozza cselekedeteinket, hogy mintegy rabslolgáivá lettünk; a társadalmi élet viszonyait ép úgy nem képzelhetjük óra nélkül, mint a madarat szárny nélkül.

Valószínűleg a assyriak birtak legelőbb mesterséges eszközt a nap felosztására; ők találták fel a vizórát az alig meghatározható előkorban. Legelőbb annyi bizonyos, hogy e készülék az első assyriai birodalom felbomlása (759. Kr. e.) előtt már létezett; mert a legrégibb persia jegyzetek tanúsítják, hogy II. dik Sardanapal idejében, ki első uralkodója a második assyriai birodalomnak, a vizórát használata Niniveben általános el volt terjedve.

A vizóra egy henger alakú réz edény vala, melybe több kupa viz fért bele. Az edény egyik oldalán egy piciny lyuk volt furva, melyen át a folyadék csöppenként leszivárgott s kísérletek és számítások útján tudták, hogy egy ily edény naponta 5—6 szor ürülhet ki. Az említett király idejében Niniveben, a királyi palotában, ugy minden városnegyedben voltak felállítva hasonló alakú és ürfogatú vizórák. Az egyik tornyon álló ór által adott jelre, mely a nap feljöttét jelenté, valamennyi vizóra lehetőleg egyszerre megtöltetett s azután az egész napon felügyelők örködtek mellettük, kik-

nek feladata vala, megtölteni a hengereket a kitűrlés után azonnal. Létezett egy külön szervezett kikialtító testület; ezek bejárták az utcákat valahányszor a vizórák újra teletöltettek s hirdetéket a népnek ez eseményt. Az egyik teletöltéstől a másikkig lefolyt időszakot „vártak”-nak nevezték, tett pedig ez 2—2½ órát. Ily módon próbálták az idő lefolyását amugy nagyjában megállapítani. Azon körülmény, hogy szerfelett bajos kézi munka útján teljesen egyenlő ürfogatú edényeket készíteni, épen egyforma átmérőjű lyukat furni oldalukra, s a feltöltésre mindig egyenlő súrtűségű vizet találni — ez e készülékek működését szabálytalanabbakká kelle hogy tegye, mint azt ma városaink toronyóránál tapasztaljuk, melyek járása szerint lehetséges a város egyik végétől a másikig haladni minden időmulás nélkül, sőt néha még néhány percet meg is gazdálkodunk.

Sok századon át a vizóra (Klepsydra) kezdetleges szerkezettel bírt; csak 500 évvel Kr. e. javították meg Egyiptomban: számlapot s mutatót alkalmaztak rá. Ez utóbbi egy csap körül forgott, egybe lévén kapcsolva egy sodronnyal, mely egy vizedényben lévő víz felszínén úszó pálcácskára vala tekerve. A szerint, a mint a víz apadt, a pálcácska mindig mélyebbre szállott, s így a drót feszülvén, a mutató apró ugrással, mint mai óráinkon a másodperczmutató — tovább fordult. Ez, elméletben jeles javítás, a gyakorlatban hiányosan mutatkozott: a régi nehézségek, a számlap, mutató,

sodrony és pálcácska alkalmazása által sokszorozódhat. Mindamellett nagybecsű javításnak tarták azt, ha csak azért is, mert újabb javításokra szolgált előkészítéssel, s végre elvezetett a fogaskerekek rendszerének alkalmazása útján a Klepsydra tökéletesítéséhez. A kerekeket a vízi malmoknál használt rendszer szerint hozták mozgásba, s egy második mutató alkalmazása lehetővé tette azt, hogy az óra a „vártak”-nak részeit is mutathatta. De azután ez is volt ám a tökéletesítés netovábbja, melyet a vizóra elért; e javítás körülbelül 250 évvel Kr. sz. e. történt volt. Egyiptom, mely ez új órák forrártárát képezte — kivitte azokat a Kelet különböző országaiba, mesés árokért. Midőn Pompejus a Tigranes, Antiochus és Mithridates felett nyert győzelmek után, Kr. e. 62-ben, Rómába tért vissza, a pontusi király kincseiből magával hozott diadaljelek egyik legbecsesebbike volt egy Klepsydra, a mely órát és porczeket mutatott, a Rómában akkor divó időfelosztás szerint. A viztartó henger, ugyszintén a számlap aranyból valának készíttve; a mutatók kis rubinokkal voltak kirakva s a 24 órát jelző számok zaphirba valának bevésve. Ez óránk roppant nagyra kelle lennie, miután naponta csak egyszer tölték meg. A rómaiak még nem láttak volt ehez hasonló, s midőn Pompejus e nevezetességet a Capitolium nagy csarnokában felállítatá, erős katona örségre vala satkés, hogy a csöcselék arezállan kíváncsiságotól megóvják.

hogy a külföldről beérkező dohányért a vámilletékek befizettek-e? és pedig:

a) ha a dohánynak megadóztatása Ausztriában hasonló, és

b) ha az eltérő elvek szerint eszközöltetnek?

27. Ezen különböző adónevek behozatala mily hatást gyakorolna az állam jövedelmeire? valamint a mezőgazdaságra?

28. Az állam jelenleg az egyedáruság folytán fennálló épületeivel, felszerelési és gyártási eszközeivel, valamint a gyártáshoz szükséges dohányszerkezetével, az egyedáruság megszüntetése esetében mi intézkedést lenne teendő, hogy az államnak kára vagy vesztesége ne származzék?

Jegyzés: Ezen egy alatti kérdésekre felelet kértetik a nagy közönség szakembereitől, gazdasági egyletektől, kereskedelmi kamaráktól, s a dohányügyi külkereskedőtől — exporteurs.

Napi hírek.

— A bíróságokra vonatkozó törvény a hivatalos lapban közzétetett. Jövő számunkban közölni fogjuk.

— Nagy-Szebenben mulat e hó 20-dika óta Radulescu román hadügyminiszter családjával együtt.

— A magyarok beköltözése ezredik évfordulójának megünneplése ügyében kiküldött pestvárosi bizottmány, bir szerint, ez ügyet az országgyűlés kezébe akarja letenni.

— A múzeumból s illetőleg a múzeum őr-től ellopott tárgyakat a Rózsáliget egy szemétdombja alatt megtalálták, s pedig az elfogott négy tettes bevallása folytán, kik közül kettő kolozsvári, kettő kolozs-monostori. Az érdem főképp Minorich K. vizsg. bírói illeti.

— Persián Márton helybeli alkusz az önmagán ejtett lövés okozta betegségéből felgyógyulván, váltó hamisításokért vizsgálat alá vonatott, s mult szombaton a városi börtönbe zárattott. Mint a „M. P.” értesül, legtekintélyesebb magnásaink: gr. Kemény Ferencz, gr. Eszterházy János, gróf Rhédey János, Mikes stb. nevére hamisított váltókat hozott forgásba.

— Nyilatkozat és felhívás. Ma érkeztem haza külföldről, s azon meglepetés várt reám, hogy távollétemben az országgyűlés színe előtt gonoszul gyanúsítottam. Ország világ szeme láttára, a közügyek szolgálatában, becsületben öszültem meg. Életem nyílt könyv, melyben mindenki olvashat. És most előáll egy képviselő — magánbeszéd vagy más vak szenvedély által ragadtatva — s több évtizedre terjedő, becsület és a közbizalom soknemű jeleivel jutalmazott életpályám alkonyán, meg akarja bélyegezni homlokomat, melyet, tiszta öntudatomban, fölemelve hordoztam mindig; s hordozok most is. Ily váratlan és méltatlan megtámadás ellenében, nem lehet egyelőre más teendőm, mint a gyanúsító képviselőt ezennel nyilvánosan felszólítani, hogy értetetlen s ingadozó általános vádját a maga helyén, szabatosan terjeszse elő, s bizonyítsa be. Ellenkező esetben csak azon szerep marad dicőségű, hogy magán boszúja vagy szenvedélye kielégítésére, a rágalmazás aljas fegyveréhez nyúlva nem iszonyodott. Tisztelettel kérem mindazon lapokat, pártkülönbség nélkül, melyek a megsértett becsület szentségét méltányolni tudják, ezen nyilatkozatom s felhívásom felvételére. Pest, 1869. július 20-dik napján. Tóth Lőrincz a magyar kir. semmisítőszék bírja.

— Gyula-Fejérvárról írják, hogy az erődítvények megsemmisítésére oda érkezett Lipót főherceg a városban több napig mulatott, s jelenik azt is, hogy a Maros hídjához erődített hídfőt, a meglévő erőd körül pedig négy erődítvényt s ezek között ugyanannyi őrtornyot állitanak fel.

— A magyar delegatio csak aug. hóban fog rendes üléseket tartani, addig a bizottságok munkálkodnak. Minden bizottságban valamelyik tag az osztrák budgetbizottság tagjaival teszi magát érintkezésbe, hogy ily módon kölcsönös megállapodást lehessen eszközölni Auguszt. végére befejezik a reájuk bízott munkát a delegatiók.

— Iszonyú szerencsétlenség híre terjedt azét tegnap városunkban. E bir szerint a sztánai vasúti töltésnél levő s még egészen le nem vágott tunnel összeomlott, mintegy 80 munkást temetvén magába. „Legújabb versio szerint e rémes hír merőben légből kapott.”

— Vizákná mezőváros képviselője a bírói hatalom gyakorlásáról szóló törvényjavaslat előterjesztése, ugy az Irányiféle megtámadás alkalmából bizalmi feliratot intéz az igazságügyi miniszter urhoz.

— Az angyal keze. A fellegvár Szamosra néző oldalán tegnapelőtt két 3—4 éves gyermek játszadozott, s kusztott le s fel egy meredek sziklán. Egyik elveszté az egyensúlyt, s mint egy darab kő gurulni kezdett lefelé, csak még egy fordulás kellett, hogy a kis ártatlan egy 3 öles mélységben összezuhanjon magát, s e fordulás be is következett, hanem a szerencsés véletlen úgy akarta, hogy alant, a sziklába vajt kunyhó előtti üdvörcsán valami ágbogokra ágynemű legyen kitérítve, s a kis gyermek ide esvén, sértetlen maradt. A rémes jelenetre odagyűltek bámulatát magára vonta a szikla mellől mindent nyugodtan néző anya hidegvérre is, ki a csodálkozónak

következőleg adott felvilágosítást: „Még öregeimről hallottam, hogy részeg ember és gyermek körül az angyal keze örkődik, s ennek igazságáról sokszor meggyőződtem férjem is, gyermekem is, ezért nem ijedtem meg most sem, tudtam, hogy ott van az angyal keze, a mint láthatják, hogy ott is volt.” Bizonyára elég erős hit egy anyától.

— Hanem a kőről a rózsás kedvre hangolt fiatal ember körül, ki a most mult éjelek egyikén a nemzeti szállodából baba felé igyekezett, mégis csak egy az utcán szorosan mellette elhaladt, fél szemére vak cigányneve keze sürgölődött, mit, szállására érve eléggé észrevehettek külső zsebéből 90 fittal együtt hiányzó tárczájáról. A rendőrség azonban még kora hajnalban megvizsgálta, kézrekerítvén a leírás után hamar felismert tolvaj nőt s vele 7 drb 10 forintost. Két tizesen már tovább adott volt.

— Nevelőnek ajánlkozik egy II. od. éves bölcsész. Bővebb értesítés szerezhető szerkesztőségünkönél.

— Gyermekgyilkosság bünténye felett ítélt pönteken a kolozsvári törvényszék. Vádolt egy 16 éves leány bevallotta, hogy gyermekét a kutba dobta. Nem lehetett azonban bizonyosan meghatározni, vajjon él-e a csecsemő akkor, mikor az anya, azon szándékkal, hogy a kutba vessen, felfogta, az pedig tisztán kiderült, hogy a szükséges segély alkalmazását a születéskor még életben levő gyermekre nézve elmulasztotta, a törvényszék basisul ez utóbbi körülményt vette, s a bűnös anyát 5 évre ítélte el, — és itt, mint a végtárgyalás legérdekesebb momentumát, kiemelték ügy. Csávási Gyula védbeszédét, mely erős logikájával, érvgazdagságával a legszebb ilyen beszédek közé sorozható.

— A nevelés terén szerzett érdem eléggé soha sem méltányolható, annál több elismerést érdemel, ki a még nálunk meglehetősen hiányos nő nevelés mezején szerzi meg azt; s éppen ezért meg kell emlékeznünk azon, a Schell Mihályné nevelőjében lefolyt, hangversenyyel végződött vizsgálatról, mely kiváló sikerével az intézet tulajdonosnőjének már megállapított hitelét méltán emelte, s nagyon meglátszott, hogy a magyar nyelv tanítását ez intézetben, oly bízott egyén vállalta el, minő Indali Péter, a nevelés körül szerzett bókros érdemeiről ismeretes ev. ref. tanár.

— Színház hírek. A „Hon”-ban olvasunk: „Sz. Mátyás Laura, a kolozsvári közönség kedvence jelenleg Nyiregyháza vendégzerepel a Nyíri György színtársulatánál. — Mint onnan írják, a kedvelt művésznő előadásai, dacára az aratási időszaknak, mindig zsúfolt ház előtt folynak.” — Színtársulatunk f. hó végén bevégezi előadásait M. Várhelyi. Augusztusban a drámai rész Déván, az operai Gy. Fejérvárról, szeptemberben pedig a dráma N. Enyeden, az opera Tordán fog működni. — Prielle Cornelia és Szerdahelyi Kálmán kik jelenleg Aradon vendégzerepelnek, nem mennek, mint ígérve volt M. Várhelyre. E vendégzereplés elmaradása nem kis zavart okoz színgazgató Fejérváry urnak. — Feltekinthet baj érte Szegeden. Játék közben a színpad tetejéről egy lécc esett fejére, s azt érzékenyen megsérté.

— Az ausztriai országgyűlések részint szept. 9-én, részint szept. 20-ra fognak egybeihvatni. Az országgyűlések némelyike — melyekre több megoldandó munka vár, hamarabb fognak összehívni, míg a többiekre csak az aratási munka bevégezése után kerül a sor.

— Krakóból július 23-ról írják: A kar-melita apácák itteni zárdájában tegnap egy törvényszéki bizottság egy huszonegy év óta befalazott, meztelen, elvadult s borzasztó állapotban levő apácát fedezett föl. A látvány vérfagyasztó volt. A legszigorubb vizsgálat rendeltetett el. Az okmányokat az igazságügyi miniszternek küldték be.

— A nagy vasúti congressus, mely most Bécsben ülés, 77 vaspályát képvisel 3400 mérföld hosszúságban. Az ide tartozó pályáknál van 6000 gőzmozdony és 200,000 kocsi. Évenkénti forgalmuk 10 millió ember és 1500 millió mázsa teher. E vasútak Európa összes vasútainak egy negyed részét és az egész világ vasútainak egy heted részét teszik, s képviselnek 2500 millió forint tőkét.

— Női emancipatiót gyakorolt két elegans öltözött asszony a budavári disztéren. Napernyővel addig páhólták egymást, míg csak egy darab volt a napernyőből, még a békéltető uraknak is jutott egy-két puff.

— Benza Ida k. a. a pesti nemzeti színházhoz szerződött 15 évre. Nem adnak a kis-asszonynak többet, csak 13000 forint évenként.

— A brünni zavargásokra vonatkozólag a „N. fr. Pr.” idézi a „N. fr. Ll.” következő passzusát: „A brünni zavargásokat nem szabad ignorálnunk, ide érkezett jelentések szerint ezen zavarok cseh, illetőleg muszka ágensek provokációjára vezethetők vissza. Az ágensek azonban jókora látszó elbűsözní a kapufélfától, midőn a zavarok kitörték. A kormánynak bizonyítékai vannak, hogy a prágai petarda-merénylet s a brünni zavarok — melyeknek benső összefüggését tagadni lehetetlen — orosz pénzzel létesítették s oroszok voltak előidézőknek a főzinkosok. Gr. Beust a legközelebbi napokban szétterítvén követőikhez egy jegyzékét szándékozik intézni, melyben felhatalmazná őt, hogy a muszka kabinetnél komoly panaszt tegyen.”

— Egy első éves joghallgató Pesten szerelmében meglebolyodott, írják, mint a mai világban feltűnt, a pesti lapok.

Szerkesztői nyílt posta.

R. urnak M. Várhelyi. Bármely tárgyban irandó becses közleményeit mindekor szíves köszönettel fogadjuk.

A művelt olvasó közönséghez.

Szóljunk valamit a doctum opusról, ama csodaműről, melyet Papp Miklós úr a „Magy. Polgár” 81-dik számában oly kijelentéssel bocsátott közre, hogy azzal engem, kímélet nélkül — megszemisített. Hogy a művelt olvasó közönséghez intézhetem e felvilágosító sorokat, ez azt bizonyítja, hogy Papp Miklós úr páratlan irodalmi dinamit-jekem nem árthatott.

Ha Papp Miklós úr „Válasz”-át olvasom, látva a meg nem válogatott szavak halmozát, s a ferde állítások összefűzött hosszú sorát — nagy könnyen azt gondolhatnám, hogy Papp Miklós úr, a „M. Polgár” ** ujdondása és névleges szerkesztője olyan itatós papiros, mely önmagát végtelenül sokszorozza, s habár hetenként háromszor, több száz példányban osztják szét — kifoghatatlan — — — Különbösen miben találhatók fel azon eljárás kulcsát, hogy midőn személyes dícsékvéseit róttuk meg, a „Magy. Polgár”-t tartá maga elébe védpaiszul, s ennek „méltatlan” megtámadásáról fecsegett: holott ő, a névleges szerkesztő feledkezett meg arról, hogy: propria laus sordet!

Térjünk a dologra.

Papp Miklós úr azt állítja, hogy az „Unio”, a „Hivatalos Értesítő” melléletét képezte s a „Korunk”-ból gyúrtát ki — ha igaz, egy pár ezer forintért; tovább, hogy a „Hivatalos Értesítő” volt a „főlap.” Vegye bárki kezébe az „Unio” bármelyik számát és látni fogja, hogy e politikai lap adia melléletét az „Ertesítő”-t. Tetszett Papp Miklós urnak évek előtt, az „Unio”-t melléletnek elnevezni, s e genialis találmányába maig szerelmes, sőt a mit ő tett, befogja a deák-párti kormányra. A mi a „Korunk”-ból való átgymtatást illeti, én, mint az „Unio” tulajdonos szerkesztője, s Gáman Zsigmond barátom, mint a „Hivatalos Értesítő” tulajdonosa szerződöttünk Kövári Lászlóval, a mint a „Korunk” tulajdonos szerkesztőjével; e lapot én és Gáman közös risicóra és haszonra vettük át, s hasonló feltételek alatt láttunk hozzá az összekapcsolást két lap kiadásához. A „Korunk” előfizetőit az év végéig lappal láttuk el; a „Korunk” nyomdai tartozásait átvettük s e felett kézpénzt is fizettünk Kövári László kezéhez apránként, részletekben, a mint a lap jövedelme elbirta. Tudakolja meg P. M. úr a „Korunk” volt szerkesztőjétől: hány ezer forintot fizettünk az eladott lapért. Papp Miklós úr ezen ezeket a „Fama” szájából vette át. Ugyan megmondta-e azt, hogy ez a „Fama” nagyon gonosz nyelvű asszony, ki rendszeren másokról rozsat szokott beszélni? Látszik, hogy ezzel nem törődött. Mert hát ép ez a „Fama” asszony egykor azt beszélt, hogy valamit egy pesti lapban ki is nyomtatott — sőt Papp Miklós úr segélypénzt kért, egy papi barátja által, az erdélyi kath. püspöktől, azzal indokolván kérését, hogy Erdélyben van református (Dózsa), van unitárius (Kövári) lap, csak katolikus nincs, s ilyen lesz a „Magy. Polgár”; hogy visszatartatván, ép e miatt esett oly dühösen neki a főpap személyének; hogy a visszatartás után a „M. P.” előfizetési felhívásai mégis részben a „P. i.” irodából küldettek szét a kath. papokhoz; hogy Kolozsvárt házról-házra jártak egyenket, kik a többi erdélyi lapokat ócsárolták, a „M. Polgár”-t meg égis emeltek — mindezeket a „Fama” beszélete, Papp Miklós úr is hallhatott azokról. Ezekre azt fogja mondani a „Magy. Polgár” névleges szerkesztője: mindez rágalom. Legyen; én az ellenkezőt nem vitatom, mert be nem bizonyíthatom. De hát tagadhatja Papp Miklós úr azt, hogy e híreket a rágalomgyártó „Fama” terjesztette? és ha nem tagadhatja, ugyan miért fogott kezét e nemes asszonysággal, csupán azért, hogy pár ezer forint emlegetésével a „Közöny” szerkesztőjét gyanssithassa? Talán csak nem vélekedik úgy, hogy a mit a Fama róla beszélt, az rágalom, — de a mit másról mondott, az szent igazság? Csak nem akar ily módon logikával élni, mert ha igen, akkor kérje vissza tanpénzét attól, ki őt e tudományban oktatta, mert ez a tanár a legnagyobb lelki ismeretlenséget követte el rajta.

Hogy P. M. úr hajlandó a „ha akarom vembes, ha akarom nem vembes” logicát követni, kitűnik a következőkből.

Midőn mi arra figyelmeztettük, hogy alaptalan állítás, mintha a „Magy. Polgár” lenne az erdélyi részek „legolvasottabb” lapja — P. M. úr a „Magy. Polgár” 81-dk számában ezt írta:

„A lap előfizetésében nem beszélünk arról, hogy legtöbb olvasóval bíruink. — (Ezt a „Köz.” beküldött ujdonsága soha sem is állította, mi sem bizonyítottunk — s így nem adunk okot a czáfólasra.) Ámbár tehettük volna báran, mint teszük most, kijelentve, hogy lapunknak, mint minden ellenzéki lapnak, sokkal több olvasója van, mint a kormány lapjainak. A „Magy. Polgár”-nak pedig, biztosíthatjuk S. J. urat a legkisebb dícsékvéi szándék nélkül is, hogy nemesak hogy több olvasója van a „Közöny”-énél, de jótt állunk, hogy négyezer annyi is van. Hogy a „Közöny”-nek hány előfizetője van, azt nem tudom, — — —

Papp Miklós úr, hogy ezt bebizonyíthassa — következő „Bizonyítványt” iktatott be cikkébe:

„Alóli, mint a „Magy. Polgár” expeditora, ezennel bizonyítom, miszerint a fennevezett lapot, a mult évnegyed végén 790 példányban expedáltam, *) mely számhoz a mai napig 64 új előfizető

*) Miért nem íratta ki P. M. úr az expeditor által azt is: hány példányban expedált a „M. Polgár”-t a jelen évnegyed kezdetén?

csatlakozott. Kolozsvárt, július 10-én, 1869. Bakó László, expeditor.”

Igy documentálván P. M. úr azon állítását, „hogy négyezer annyi is van, — jónak láta utólagosan, a „Közöny” szerkesztője báta megett, Bakó László úrtól, ki egyszersmind a „Közöny”-nek is expeditora — következő „Bizonyítványt” venni:

„Alóli, mint a „K. Közöny” expeditora, ezennel bizonyítom, miszerint a fennevezett lapot a mult évnegyedben 1180, a jelen évnegyed elején 1220 példányban expedáltam, mely számhoz a mai napig 34 új előfizető csatlakozott. Kolozsvárt, július 12. 1869. Bakó László, expeditor.”

A két bizonyítvány összehasonlításából önként kiviláglik az, hogy a ki azt állította, hogy lapjának négyezer annyi „olvasója” van, mint a „Közöny”-nek, mintha a „Közöny”-t július 1-én 1220 példányban expedálták — tulajdonképp azt állította, hogy a „Magy. Polgár”-nak 4880 olvasója van, — ennek ellenkezőjét a világ legnagyobb matematikusa sem lenne képes bebizonyítani — mégis P. M. úr erre vállalkozott volt.

De hisz ő csak „olvasót” és nem előfizetőt mondott. Ha egy lap olvasóiról beszélünk, nem minden józan felfogásu ember az előfizetőket fogja érteni, s így P. M. úr sem érthetett egyebet; ime tehát, — olvasó közönség egyértelmű lévén e részben az előfizetőkkel — P. M. úr azt a „holondságot” csakugyan mondotta, hogy a „Magy. Polgár”-nak 4—5000 előfizetője = olvasója van.

Ámde P. M. úr kétségbe vonja azon „Bizonyítvány” hitelességét, melyet Bakó László expeditor a „Közöny”-ről állított ki, holott P. M. úr ép ez egyén bizonyítására építé egész okoskodását. P. M. úr páratlan logikával bir: a mit Bakó László expeditor a „M. Polgár”-ról bizonyít, szent igazság, ennek hitelt tartoznak adni: a „Kol. Köz.” szerkesztője, a „Magy. Polgár” olvasói, sőt a „Kol. Köz.” előfizetői is, — de a mit ugyan Bakó László expeditor a „Közöny”-ről bizonyít, az semmitérő, azt még P. M. úr egymaga sem tartozik elbírni. Nem ugy Papp Miklós úr. Vagy mindkét Bizonyítvány érvényes, vagy egyik sem; mert különben, az ön okoskodása szerint, a „Magy. Polgár” névleges szerkesztője egymaga több jogot követelhetne személyének, mint a mennyit a „Magy. Polgár” és a „Kolozsvári Közöny” olvasó közönségének, sőt az összes erdélyi értelmiségnek engedni hajlandó. Azt hiszem, hogy ily kivánatokat sem lehetne a „szerénység” rovatába jegyezni.

P. M. úr azt állítja („M. P.” 83. szám), hogy Dózsa D. barátom kezéből kivették a „Közöny”-t. Erre nézve, remélem a „Közöny” veterán szerkesztője meg fog felelni; de addig is elmondok annyit: hogy Dózsa D. barátom, ha vakkal az alkudozás megkezdése előtt, kinalta a lap szerkesztőségével Ocsvai F. et, Halmágyi Sándort, engem sat; legutóbb önként egyezett meg velem, s a „Közöny” átadásáról szóló egyezményt július 5-én, 1868. írta alá. Tehették e tehát a „Közöny” szerkesztője Dózsa Dániel és az „Unio” szerkesztője Sándor József azt, hogy húsz nappal azelőtt, t. i. június 15-én ne hirdessenek előfizetést lapjukra? Hisz így mind a két lapot meg kellett volna szüntetni, a „M. Polgár” nagy öröme. De megtették az aláírás után azt, mit lelkiismeretes journalistáknak tenni kötelességük volt. Dózsa D. július 12-én kelt nyilatkozatával (Lásd a „Kol. Köz.” 82-dik számát 1868. július 14-ről) átadta nekem a lapot, elbűsözní olvasóitól; én átvettem, s az „Unio” és a „Kol. Közöny”-t olvasóhoz intézett beköszöntő végén ezeket írtam:

„Végül van szerencsém az „Unio” előfizetőit értesíteni, hogy oly intézkedéseket tettem, miszerint az előfizetés tartamára a „Kolozs. Közöny”-t fogják pontosan megkapni; az oknál fogva nem is búcsuzom, hanem eddigi pártfogásukért köszönetet mondva s azt jövőre is kikérve kijelentem, hogy a kik a lap (t. i. az „Unio”) megszűnése folytán előfizetési pénzeiket óhajtának visszakapni, azt aug. hó 1-től 15-keig Stein Jánosnál, nyugta mellett átvethetik, vétethetik; ugyan ezt tehetik azon t. előfizetők is, kik mindkét lapot birván, előfizetési pénzeiket nem kívánják jövőre beszámíttatni.” Vegye bárki kezébe a „Kol. Köz.” 1868. július 14-én megjelent 82-dik számát és ezeket szóról-szóra feltalálja benne.

Ezek után méltán kérhetem a művelt olvasó közönségtől: nem jartam-e el hibátlanul egy ildomos és lelkiismeretes journalistához illően? Tehettem-e ennél többet az előfizetők kárpótlására? Nem állotte minden előfizető szabadságában az átvett lapot odahagyni, pénztét visszavenni?

Igy jartván el ismét méltán kérhetem: mi joggal vádolt engem Papp M. úr azzal, hogy én az „Unio” olvasóit „loyálisan szedtem” reá? — miért nem átalítja a „Magy. Polgár” olvasóit azon állítással átítani, mintha én előfizetőimhez így szóltam volna: „az „Unio” megszűnik, s előfizetői a „Kol. Közöny”-t nyerik kárpótlásul, a kik pedig történeesen mind a két lapot járatják, azok rendelkezhetnek pénzüikkel?” (Hogy én mit írtam, azt felebb szó szerint idéztem.)

Hát politikai lap szerkesztőjéhez illő eljárás-e az, ily ráfogásokat állítani elvitázatlan „tény” gyanút saját t. olvasó közönsége elébe? s mást speculatióval, „egy rókán két bórúzás”-sal, irodalmi botránnyal vádolni?!

Azt nevezik irodalmi botránynak, ha valaki oly kevés tisztelettel viseltetik lapja olvasó közönsége iránt, hogy ily badarságokat is el akar velők hitetni, tények gyanút áruván ügyetlen furfangossága szűlöttjeit; azt nevezik irodalmi botránynak, ha a szerkesztő oly undorító közleményekkel tölti tele lapja bármelyik hasábját, melyeket P. M. úr a „Magy. Polgár” nyíltéri rovatában hasábján közöl — jó pénztér; végül, ha valaki oly ígéretek et tesz az irodalmi téren, melyeket nem vált be a maga idejében.

Bocsásson meg a művelt olvasó közönség hogy ily hosszas felelgetéssel untatam; kénytelen valék ezeket elmondani, így kelle magam védelmezni a titáni támadás ellen.

Egyelőre azt hittem, hogy valami újonnan feltalált vontatót ágyukat fog P. M. úr ellenem süttögetni és ime rozadás kulcspuskával állott a sakra, elhivatván önmagával, hogy akad olyan rövidlátó is, ki azt Armstrong-ágyúnak nézi, Papp Miklós úr a lapiródlom terén ujoncz (nem értem az ujdondási szereplést) — ezért játszott a tollal, mint gyerek a tüzzel.

Mély tisztelettel

Sándor József.

KÜLFÖLD.

Páris, jul. 22. A „Moniteur” jelenti: A balpárt tegnapi összejövetelének semmi eredménye nem lett, inkább szakadás és féltékenykedések mutatkoztak azon tagok között, kik a parlamentarizmust pártolják, és azok között, kik az egészben csak demonstrációt akarnak.

Madridban 21-én egy vezérőrnagy, 2 dandárnok és 2 ezredes fogatott el és a kanári szigetekre fogtak küldetni. Két vadász zászlóalj ment

Barcelonába és egy műszaki csapat Navarrába. Egy pap carlista izgatások miatt elfogatott.

London, jul. 23. A felsőház elfogadott egy, Cairns és Granville közt létrejött s a kormány által főpontjaiban helyezett compromissumot az ir egyház-bill iránt. A válság e szerint el van hártva.

Koppenhága, jul. 22. A királyi család Stockholmba utazott.

Florenz, jul. 23. A hivatalos újság közli a parlamenti vizsgáló bizottság jelentését, mely szerint a dohánykezelésnél egy képviselő sem avatkozott be jogtalanul.

Madrid, jul. 23. A miniszterium nem kapott újabb híreket a carlista mozgalmakról. Övrendszabályok vétettek fogantatva a rend fenntartásának biztosítása végett.

Belgrádból érkezett hír szerint, a szerb hadsereg tisztjei, — mintán az új alkotmány a törvényhozásból az ügyvédek, hivatalnokokat, tanítókat, tanárokat és tiszteket mind passivé, mind active kizárja — Blaznavacz kormányzóhoz küldöttéget menesztettek, s neheztelésüket jelentve ki afelett, hogy az intelligencia a törvényhozásból ki van zárva, egyszersmind ez ellen, s azon esetre, ha az alkotmány e cikke fejedelmi szentesítést nyerne, tömeges kilépéssel fenyegetőznek s a hadsereg így vezérlet nélkül maradna.

A „Publik” írja, hogy az új miniszterek f. hó 18-án tették le a hűség esküt s. Clouban a császár kezeibe s hogy ezután az új igazságügy-miniszter ellenjegyzé Rouher urnak a senatus elnökévé való kinevezését.

Paraguayból jun. 15-ől kelt tudósítások szerint, 2000 brazilai lovas, Portinho alatt, május 24-én ellenállásra találás nélkül átkelt a felső Paraná, hogy a sereggel egyesüljön. — Lopez a Cordillerák közt körül van véve. A paraguayi utóhada vereséget szenvedett.

Legújabb.

Páris, jul. 24. A császár aug. 12-kén a chalonsi táborba megy.

Madrid, jul. 24. Serranonak egy rendelete elrendeli, hogy az összeseküvések és fegyveres bandák elnyomására vonatkozó 1821-diki törvény azonnal hatályba lépjen. A carlistáknak már jelent közel álló mozgalmak miatt a tartományokban uralkodó izgatottság ismét csökkenőben van.

Bern, jul. 24. A Mazzini internéója végeztett felzólalásra a szövetségutács megnyugtató választ adott.

Krakó, jul. 24. A carmelita-zárda előtt, melyben folyó hó 21-ken a törvényszéki bizottság egy 21 év óta elzárta apácáit szabadított ki, mult éjjel kihágások történtek. A kapuk betörtettek, s az ablakok bedobáltak. Erős őrzáratok szétszórták a kihágókat.

Gabona ár Kolozsvárt jul. 22-n 1869.

(Alsó a. mérő, középar.)

Tisztbúza 3 frt 54 kr. Egyébúza 2 frt 38 kr. Rozs 1 frt 90 kr. Árpa 1 frt 50 kr. Zab 1 frt 50 kr. Törökbuza 1 frt 50 kr. Pityóka — frt 90 kr. Marhabús fontja belváros 19, külvárosban 19 kr.

Távíratok tudósítás a bécsi börzéről.

Julius 25-kén: 5% Metaliques 100 frt 63.90. 5% Nemzeti kölesön 100 frt 73.45. Kamat 63.90. 1860. Kölesön 104.63. Bankrészvény 762. Hitelezési részvény 297 frt 303.10. London 10 ft st. 125 frt 20¹/₂ kr 125.50. Ezüst 122.25. Cs. királyi arany 5.93¹/₁₀.

Földtehermentesítési kötvények: Magyar 81.75. Fiumei 80.50. Erdélyi 79.75. Horv.-Slavon 83.25.

Tulajd. és felelős szerkesztő: Sándor József

13.195.

3.309.

Hirdetmény.

A m. kir. távirásati intézetnek, részint a jövőben felállítani szándékolt új, részint a netán üresébe jövő régebbi hivatali állomások betöltése végett, új szakképzett egyénekre leend szüksége.

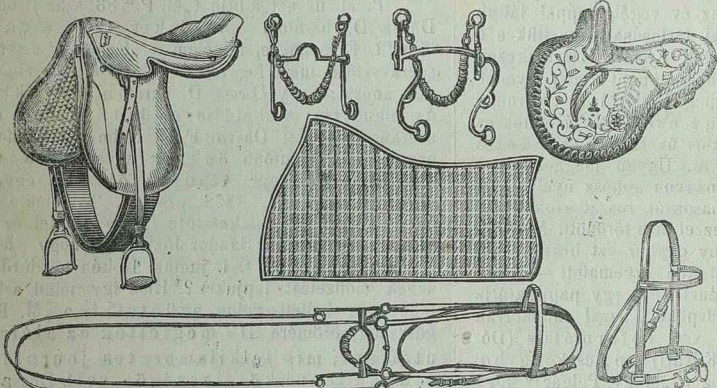
Ennélfogva f. é. augusztus 16-án egy ötödik távirásati tanfolyamnak Pesten leendő megnyitása rendeltetett el.

Ezen, legfeljebb 3 hónapig tartó tanfolyamba felvétetnek azon 18 évet már betöltött, de a 30 dik évet még túl nem haladt hivatali viselésre alkalmas, egészséges testalkatu, s a magyar koronához tartozó területen egyének, kik legalább 6 gymnasialis, vagy 6 reáltanodai osztályt, vagy ezeknek megfelelő katonai szakiskolát végeztek, kiknek jó kézírásuk van, és kik legalább is magyarul és németül tudnak; megjegyeztetvén, hogy más honi, vagy idegen nyelvről tudása a más tekintetben egyenlőkével szemben az alkalmazásnál előnyül számíttatik be.

Az ezen tanfolyamba belépni kívánók tartoznak e tekintetben a földmívelés, ipar és kereskedelemügyi m. k. ministerium III. 3/3 táviradai szakosztályához Pesten legfeljebb f. é. augusztus hó 6-ig folyamodni, s az e részbeni kérvények az említett tulajdonságokról tanuskodó bizonyítványokkal ellátva felszerelendők és pedig azok részéről, kik már valamely hivatalnál alkalmazva vannak, az illető előjárásuk utján.

NEM HIVATALOS.

Kolozsvárt a nagy Bazárban

mindenféle lovagló eszközök: nyergek, kantárok, zablák, kengyelek, ízztakarók, nagy választékban és jutányosan kaphatók.

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentesen.

CSAPÓ SÁNDOR.

(410)

Hirdetmény.

A marosvásárhelyi ev. ref. főiskola az erdélyi h. h. egyház főtanácsának 110/1869 sz. a. engedélye folytán eladóvá tette M. Pagocsán a Skurtában fekvő 14 holdnyi szántó, kaszáló és egy lakházból álló birtokát. A nyilvános árverésre f. é. augusztus 22. d. e. 11 óra tüzetett ki; kikiáltási ár 1000 o. ért. forint.

Ugyanezen engedély folytán eladóvá van tette irrt főiskolának m.-bándi 44 holdnyi szántó, kaszáló, szőlő, legelő és belső telekből álló birtoka. — Árverésre f. é. augusztus 29. d. e. 11 óra tüzetett ki; — kikiáltási ár 2000 o. ért. forint.

Mind két jószág a kitiűzött határidőben, a kikiáltási áron felül legtöbbet ígérőre, azonnal leveretik. Az árverezés mindkét községben a helység főbírád fog tartatni. Venni szándékozók, mind két jószágra nézve a kikiáltási ár 10⁰/₁₀-át, készpénzben, vagy árfolyam szerinti értékpapirokban, teendők le árverező biztos kezébe. A további feltételek az illető közégi előjárásúgnál, vagy Marosvásárhelytől alólirtnál megtekinthetők.

Marosvásárhely, 1869 július 22.

GÖLDNER SÁNDOR,
ref. főiskolai pénztárnok,
kikiűzött árverező biztos.

(316)

(5-10)

Az „Oroszlánhoz” helyiséggel, vagy jó feltételek mellett szabadkézből eladó, vagy Szt.-Mihály naptól kezdve bérbe adó. Bővebben értekezhetni írásban vagy szóba, nagy istállóval, s egy bolti szöval ott helyett a felső emeleten.

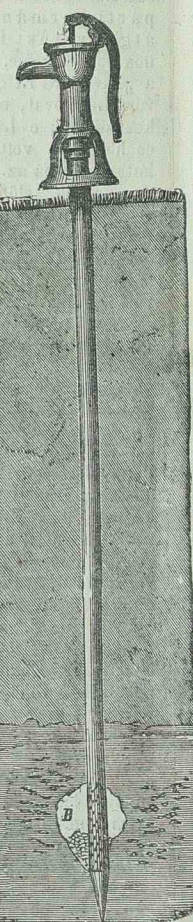
(413)

Transsylvania általános kölcsönös biztosító bank. HIRDETÉNY.

Folyó év augusztus hó 1-én alapítókénk részletjegyeinek 2-dik s elvénye lejárad. Ez ezen naptól kezdve úgy főpénztárnunknál, — disznódiutca 176 sz. — valamint kerületi igazgatóságainknál és különös képviselősegeinknél darabonként 90 kr-ával be fog váltatni. Fölkérjük tehát az efféle részletjegyeket bíró t. közönség, hogy ezen lejáradó szelvények beváltása végett az említett helyekre fordulni sziveskedjék.

Nagy-Szeben, július 21-én, 1869.

„Transsylvania”
által. kölcs. biztosító-bank
vezér-igazgatósága.

SCHULHOF

hordozható csőkútai.

E találmány által fölsőleges ezután az eddig használt költséges és veszedelmes kútunka. Egy oly kút, mely 30 láb mélységig csak 130 frtba kerül, egy óra alatt előállítható. Alólirt részvény-társulat, a mely e találmány használatára vonatkozó minden szabadalmat és kiváltságot Schulhof József úrtól megszerzett, nemcsak minden valódi Norton-kútak, mindennemű szivattyúk, fecskendők, metéteszközök, mindenféle víz-technikai készülékekből fog rendszeresen gazdag és jól rendezett raktárt tartani, hanem minden izvezetési, öntözési és vízlecsapolási munkákat is jutányos irért elláland.

Ez új rendszer előnyeik állanak:

- 1) A kútak olcsó árából, a mely sokkal csekélyebb, mint a közönséges ásott kútaknál;
- 2) A víz tisztaságából és frisségéből, a mely a légköztől védve van, valamint más tisztátalan anyagok beszívargát ellen is védve van.
- 3) A felállítási gyorsaságából, a mely rendszeren egy órával hamarabb teljesítve van, s földást nem kíván.
- 4) A könnyűségéből, melyvel a kútait a földből kiemelni, s más tetszés szerinti helyre alkalmazhatni.

hordozható kútak és vízvezetések részvény-társulata, Bécs, Judenplatz 10 sz.

(409)

(1-3)

Eladó birtok.

Nemes Kolozs megye Fűzkút községében, egy 180 holdból álló

BIRTOK

örökáron eladó.

Értekezhetni M.-Frátán tulajdonos

Eperjesi Jánosnál.

(412) (1-3)

A legnagyobb faszeg-

ezipészesiriz- és

ezipészfonal

raktárt tartja

Mahler és Eschenbacher,

Bécsben.

(337)

(2-3)

BOR.

Károlyfejérvárt a püspöki pincékből eladóvá tétetnek, kisebb nagyobb mennyiségben 1866 — 1867 és 1868-ki rozsmáli, sárdi, strásai és gálai borok.

Gyűtűs fegyver megjavítva, TROLL F.

cs. kir. kivált. szabadalma Bécsben,

Leopoldstadt, rothe Sternegasse 8.

Van szerencsém azokat szállítani: sárkánylappal és anélkül, könnyen takarítható, pontosan lövő, postai utánvét mellett darab száma 110, 115, 125 — 160 frtért o. ért. 100 drb. töltés 3 frt 50 kr. vaktöltés 1 ft 15 kr.

(336)

(2-3)

(408) (1-3)

A tordai „Czifra vendéglő”

idei szeptember 29-től kezdőleg haszonbérbe adandó. — Értekezhetni lehet helyt lakó tulajdonossal.

(402)

(2-3)

Gróf Bethlen Ferencz hidegkúti birtokában, mely fekszik Nagy-Bánya tőzomszedságában Szathmarmegyében több ezer mázsa legjobb minőségű széná

eladó, ha kívánatlik októbertől kezdve, ha szükséges legelővel. — Értekezhetni a tulajdonos gróf urral. (Utolsó posta Nagy-Bánya.)

Ma, kedden, jul. 27. 1869

a „Komlókertben”

utolsó és buesu

nagy hangversenye

Rajner Lajos

négy nő és öt férfuból álló hires tiroli

énekes társulatának.

Belépti jegyek az ülő helyek-

re kaphatók reggeli 9 órától esti 5

óráig a „Nemzeti szálloda”-nak 3-ik sz.

(404) szobájában. 2—*

306

27/7

2-5

Egyetlen jeles pótléka az anyatejnek,

s legjobb táp és erősítőszersz lábbadók,

gyomorbetegségek, sápkórosok, vérszég-

nyek, sarvadók sat. számára a

Liebig-Liebe tápszere „feloldható”

alakban;

kedves ízű, fűben előállított kivonat, a

Liebig-féle leves főzés nélkül

azonnali előállítására.

2/3 font tartalmú palackok ára 80 kr.

Kolozsvárt Engel József gyógyszer

tárában.

277 [Raktárak állítatnak] 8-12

Az ember legnagyobb ellensége

a poloska!

Alólirt gyári cég, évek során gyűlt

nyairól ismeretes levén, ajánlja a t. közönségnek,

szőlő-tulajdonosoknak, intézeteknek, nö-

veidnek, lakosságoknak, kóroddának, folyam- és

tengeri hajózási vállalatoknak felülmúlhatlan

poloskapusztító növény-esenciáját.

Bihari S. és társa

méregtelen, büztelen,

500%-kal olcsóbb, mint

más tincturák. Olcsó-

ságának köszönhetjük,

hogy az orosz gőzhajó-

társulat Odessában, a

Lloyd-társaság Triest-

ben, a cs. kir. hajógyár

Polában és több cs. kir.

haditűzvetek stb. vá-

sarlóink.

Árak: 1 üveg 1/2 meszely tartalommal

25 kr., 1/2 meszely 30 kr., 1/2 kupa 60 kr.,

kupa 1 frt., 1/2 kupa 2 frt., egy veder, 40 kupás,

56 frt., 1/2 kupánál kevesebbet nem küldünk.

Pénzek és levelek egyedül a főraktárhoz

Bécsben intézendők, Weiburggasse, im Gebäude

der Gartenbau-Gesellschaft „zur rothen Fahne”.

Legújabb! Fém-rovarpusztító-légnyo-

matu-gép a rovarporok a hasadékokba s áta-

matu-gép a rovarporok a hasadékokba s áta-

matu-gép a rovarporok a hasadékokba s áta-

matu-gép a rovarporok a hasadékokba s áta-

matu-gép a rovarporok a hasadékokba s áta-

matu-gép a rovarporok a hasadékokba s áta-

matu-gép a rovarporok a hasadékokba s áta-

matu-gép a rovarporok a hasadékokba s áta-